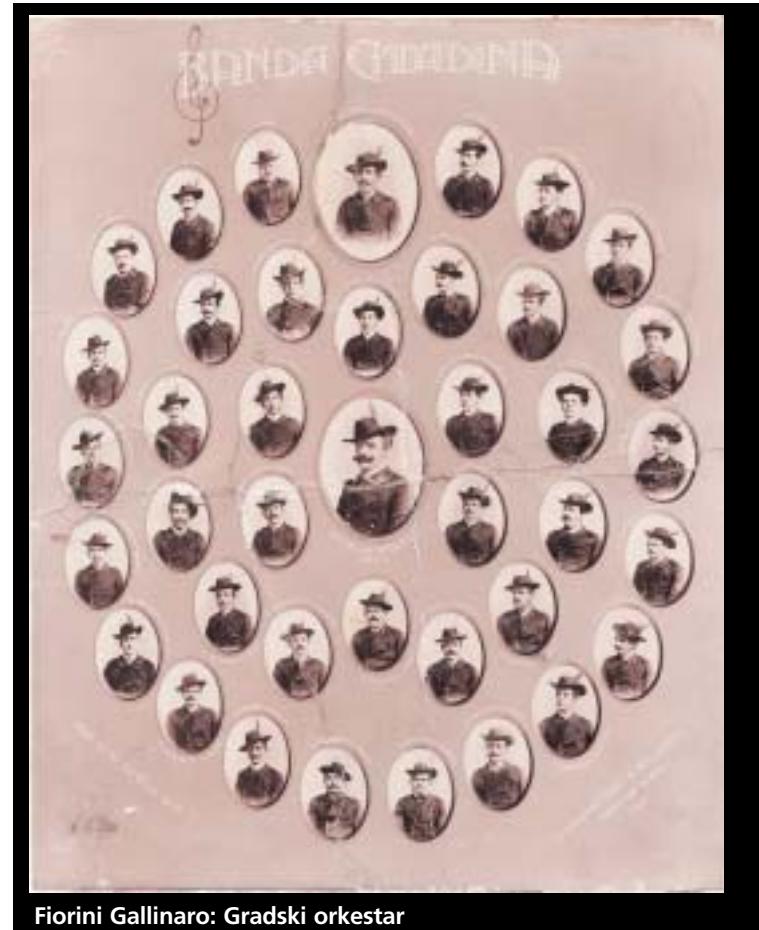

IZLOŽBA »Fotografija u Istri do 1918. - Iz fundusa Zbirke fotografija, negativa i fotografске opreme« Povijesnoga muzeja Istre

Fiorini Gallinaro: Gradski orkestar

Jelena MANDIĆ-MUŠČET
jelena.mandic@vjesnik.hr

Dok pozornost domaće i strane publike na jadranskoj obali privlači filmski festival u Puli, našu je pažnju u kontinentalnom dijelu Hrvatske privukao još jedan pulski prizvod, u kojem do kraja kolovoza možemo uživati u Muzeju grada Zagreba.

Riječ je o izložbi »Fotografija u Istri do 1918. - Iz fundusa Zbirke fotografija, negativa i fotografске opreme«, kojom Povijesni muzej Istre prvi put predstavlja dio fundusa svoje bogate i zanimljive zbirke.

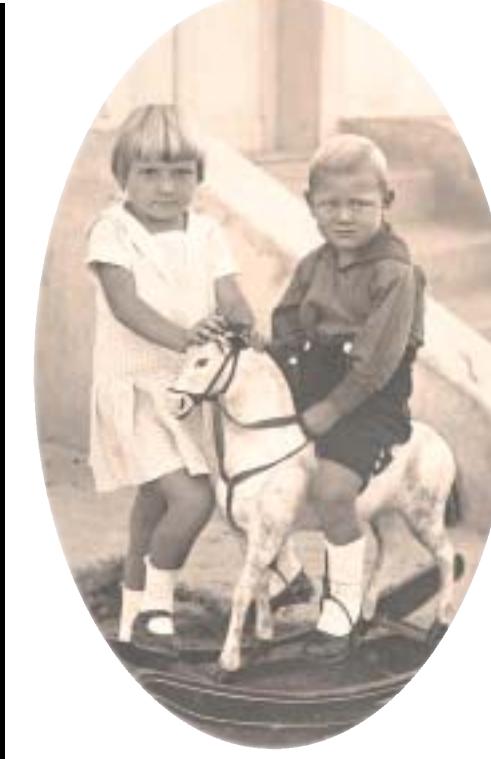
Stare portretne, panoramske, dokumentarno-reportažne i stereoskopske fotografije, jednako kao i dirljive fotorazglednice, rariitetni fotografski albumi te fotopaparati koje su izradili i upotrebljavali prvi profesionalni fotograf - dočaravaju zaboravljeni svijet nepotpustljivih zanatskih pravila kojima se danas, dok s nepodnošljivom lakoćom okidašmo snimke na minijaturnim digitalcima, nimalo ne zamaramo.

Najdemokratski medij

Portretiramo članove obitelji i prijatelje kad god nam to padne na pamet, zaboravljajući da naši preci nisu imali tu povlasticu. Kad ugledamo panoramu pred kojom nam zastaje dah, jednostavno posegnemo za aparatom koji stane u svaki džep. Da bi ovjekovjećio takav prizor, profesionalni je fotograf nekoć morao nositi glamuznu fotografsku opremu, koja je težila i nekoliko desetaka kilograma.

U dobu kojemu je fotografija postala najdemokratski medij, dostupan doslovno svakomu, i kada cijeli svijet obilježava 170. obljetnicu njezina otkrića, Povijesni muzej Istre ukazuje nam na činjenicu da, zbog političke i kulturne povezanosti s Bečom, pojavi fotografije u Istri nije trebalo puno čekati.

Hrvatska je bila u korak s otocičem fotografije od samoga po-

Stephan Vlach: Portret djevojčice i dječaka, Pula, 1910.-1918.

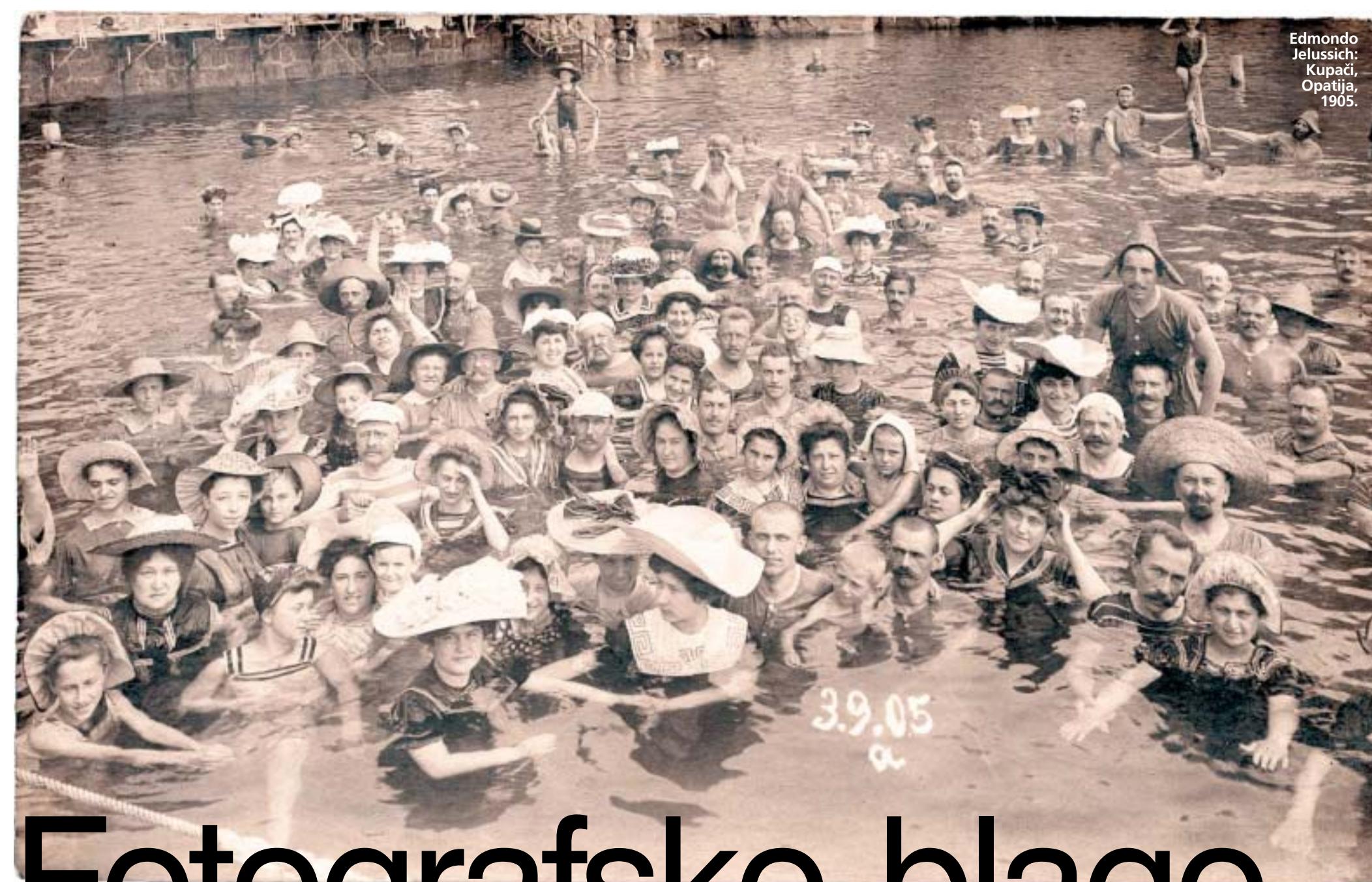
U godini u kojoj cijeli svijet obilježava 170. obljetnicu otkrića fotografije, Povijesni muzej Istre nas podsjeća da Hrvatska ima vrlo vrijednu fotografsku baštinu koja je nastajala u korak sa svjetskim spoznajama

Najvažniji reklamni dio fotografске djelatnosti: Logotip na reversima fotografskih kartona

Stare fotografije dočaravaju zaboravljeni svijet nepotpustljivih zanatskih pravila kojima se danas, dok s nepodnošljivom lakoćom okidašmo snimke na minijaturnim digitalcima, nimalo ne zamaramo

Edmondo Jelussich:
Kupači,
Opatija,
1905.

Heinrich Zamboni: Portret djevojčice s mašnom, Pula, oko 1915.

Fotografsko blago uklonjeno s margine

Nepoznati autor: Prodavač limenog posuda - latari, Pula, početak 20. stoljeća

SPECIFIČNOST ISTRE

Manevr jedrima na školskom brodu

Mornarička fotografija

U odnosu na druge dijelove Hrvatske, Istra se izdvaja po mornaričkoj fotografiji. Pula je, naime, bila glavna austrougarska ratna luka, a njezine su aktivnosti, od svakodnevnega života mornara do velikih ekspedicija, pomno bilježili službeni mornarički fotograf. Dokumentirano je praktički sve: cjelokupna ratna flota, mornaričko zrakoplovstvo i najvažnije mornaričke ustanove te realne životne scene na palubi, u spavaonici, strojarnici... U nizu zanimljivih fotografija izdvaja se i pobjednički trenutak Austrougarske mornarice u Prvome svjetskom ratu - izvlačenje oborenoga talijanskog zračnog broda Citta di Jesi u pulskoj uvali Saccorgiana.

Anton Hauger: Mornari s dimnim maskama

Giovanni Boniventuro: Grupni portret članova dobrovoljne udruge Mladi Hrvati s bojnoga broda Radetzky

Nepoznati autor: Panorama trgovackog dijela pulskih luka

fotografije u dva najpopularnija formata - formatu posjetnice i kabinet formatu. Svaka je fotografija podlijepljena na karton čiji je revers ujedno bio i reklama fotografskoga obrta - sadržavao je osnovne podatke o imenu fotograf-a ili atelijera, adresu te eventualno popis nagrada s raznih izložaba», navodi autorica izložbe.

Pionirski potvrat

Stilovi portretiranja mijenjali su se tijekom desetstjeća, počevši od jednostavnog i strogovog pristupa kojemu se srušila cijela figura osobe dok stoje ili sjedi ispred neutralne pozadine, s pogledom usmjerenim ravno u kamjeru, uz atelijerske rezerve kojima su imali isključivo funkcionalnu ulogu. Portretirane osobe poslije ne gledaju izravno u kame-

ru, a u ruci drže simbolične predmete poput lepe ili cigarete. Pojavljuju se i oslikane pozadine s motivima mora ili šumskog krajolika te razigrani atelijerski rezerve: dijelovi kamenih ili drvenih balustrada, bijlje...

Osim portretnih fotografija, snimale su se i dokumentarno-reportažne te panoramske fotografije koje su danas bogat izvor za proučavanje graditeljskoga naslijeđa istarskih mjesta, kao i za razna gospodarska, kulturno-povijesna, etnološka i socioološka istraživanja, napomenući Lana Skuljan, koja je ovom izložbom ostvarila pionirski potvrat.

Najma, Istra je u obzoru hrvatske fotografije dosad samo marginalno obrađivana, a tristotinjak izloženih predmeta pokazuje da joj u tom kontekstu pripada istaknuto mjesto.